

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quinta. An Qualitates Contrariæ possint esse simul eodem subjecto, &
quomodo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Dices : Calorem ignis, aeris humidita-

tem absumere, partim, quia summus est, partim quia habet adjunctam siccitatem acuemtem ejusdem activitatem; ergo. Respondeo extensiones tales Locum habere in subiectis heterogeneis, non homogeneis, quia quod convenit per se uni illorum, convenit per se cuicunque contento, & cuilibet parti, quia natura, cui inest talis passio, est ejusdem rationis in omnibus, in parte, & in toto, totus enim ignis per se primò calidus est, & quaelibet pars ignis est per se primò calida, sed calori ignis per se competit, ut contrarietur humiditati aeris, & potest per se illam absumere. Ergo si est ejusdem rationis cum calore aeris, etiam calor aeris suam poterit absumere humiditatem, eisdemque contrariari, sicut quaelibet pars frigoris contrariatur cuicunque, & cujuscunque rationis calori: Ergo. Sed

Arguitur etiam ex Autoritate Aristotelis I. de Gen. t. 24. & 25. docentis: Faciliorem esse transitum de Elemento symbolo in symbolum, ideò, quia sunt in utroque accidentia eadem: Ergo. Respondeo Philosophum non velle quod propter faciliorem transitum eadem sint accidentia specifica, sed tantum voluit, ideò, quia non sunt accidentia contraria, quæ magis resistunt, quam illa. Sed

Instatur. Hinc sequeretur, quòd uni contrario opponerentur duo alia contraria, quòd falsum apparet ex eo, quòd contrariorum aequalis sit ambitus, correspondentque sibi juxta modum correlativorum: Ergo. Probatur major: Quia calor ignis, & aeris uni frigori, &c. ergo. Respondeo disting. Majorem: Secundum eandem rationem: Nego: secundum diversam: Concedo: Sicut namque datur ratio generica caloris, rationi specificæ caloris ignis, & aeris, communis, ita pariter datur ratio generica frigoris cuicunque naturæ ipsius specificæ communis, quia non videtur rationabile esse dicere, omnia frigida esse eadem specie frigiditatis frigida, cum tot & tam diversos effectus producant. Itaque ratio generica frigoris rationi genericæ caloris directè, & per se opponitur, species verò speciei, unde, secundum diversam rationem, idem contrarium pluribus contrariis opponi potest, scilicet generico, & specifico.

Urgetur adhuc contra Conclusionem; Quia calores ignis & aeris se intendunt, ergo sunt ejusdem rationis. Respondeo negando antecedens, vel si mavis, distingue; Intenditur extensive producendo diversum calorem: Concedo: Intensive ejusdem speciei: Nego; Quia ignis producendo in aere alium calorem, à calore aeris distinctum, reddit ipsum magis calidum; Unde si quis dicere vellet, calorem causatum ab igne in manu, esse ejusdem rationis, ab eo, qui causatus est ab aere omninò esse negandum.

Promajori intelligentia tum præteritæ, tum sequentis conclusionis, nota ex Scoto 2. d. 15. q. unica A. accidens proprium specificum non posse competere aliis ab illa specie, cujus est accidens, nec reperiri sine illa specie,

aliter non sequeretur naturam specificam, sed genericam, & ita non erit accidens specificum, sed genericum; Sentibilitas enim non dicitur proprium homini, sed animali, quia naturam animalis, non hominis sequitur, neque dicitur proprium specificum, sed genericum, sic à pari; Si humiditas, verbi gratiâ aquæ, esset ejusdem speciei specialissimæ cum humiditate aeris, certerè humiditas non esset accidens proprium, & inseparabile, quia reperiretur sine aqua, scilicet in aere, nec esset ejusdem speciei specialissimæ.

Nota secundò ex Scoto in 4. d. 49. q. 5. infra E. quæ sunt ejusdem rationis & speciei, posse habere easdem operationes, & actiones, nam implicat, quòd aliquid conveniat uni individuo ejusdem speciei, & non conveniat alteri. His notatis

Dico secundò, Qualitates Elementorum & Mixtorum sunt alterius rationis, & speciei. Ita Scotus Locis citatis, ubi hoc expressè dicit, in mixto non manere qualitates Elementi, sed similes; Quem gratis & frustra Maffrius explicat de similitudine individuali cum loqui, adeoque excludere à mixto qualitates Elementorum, quoad entitatem numeralem, non specificam, cum formæ substantiales Elementorum, secundum Doctorem, non formaliter, sed tantum virtualiter maneat in mixto, à quo sunt formæ distinctæ: Ergo etiam qualitates mixti & Elementi sunt formæ distinctæ, adeoque Scotus non excludit, intendit autem numeralem, sed etiam specificam.

Probatur Conclusio tum ex eo, quòd illa sint specie distincta, quæ uni conveniunt, & alteri repugnant, sed calori naturali convenit nutrire, attrahere, expellere, congregare, & alimentum in substantiam aliti convertere, & repugnat calori Elementari; Ergo. Deinde: Isti calores se invicem interimunt, ut patet de febricitantibus. Denique: Secundum Aristotelem de longit: & brevit: Vitæ; Calor naturalis humidus esse debet, calor Elementaris verò est fuscus: Ergo.

QUAESTIO V.

An qualitates contrarie possint esse simul in eodem subiecto, & quomodo?

Quaestio hæc non procedit de omnibus omnino contrariis, sed solum de corporis, certum enim est, ob particularem repugnantiam, nec in summo, nec in remisso, etiam per Dei potentiam simul esse posse in eadem voluntate amorem & odium, gaudium & tristitiam de eodem; In eodem intellectu assensum & dissensum. Notandum est insuper, sermonem mihi futurum de qualitatibus contrariis, sive sint in gradibus remissis æqualibus, vel inæqualibus, sive in summo, idque tam naturaliter, quam supernaturaliter; Per gradum verò summum intelligo eum, qui est ultimus intensiois qualitatis alicujus composibilis cum forma subiecti, soletque dici octavus ex voluntaria ad inventionem, ut facilius in Scholis de qualitatibus disputari possit; Per esse remissum

VI. Que sunt ejusdem speciei habent eandem actiones.

VII. Qualitates Elementorum & mixtorum sunt diversæ speciei.

VIII. Diversitas inter calorem naturalem & frigoris demonstratur.

I. De quibus agat hæc Quaestio?

missum verò intelliguntur omnes illi gradus intermedii à primo, usque ad octavum; Unde sensus est: An qualitates contrariæ in remisso naturaliter, in summo supernaturaliter in eodem subjecto esse possint? Ad quod

II. *In gradibus remissis contraria possunt esse simul.*
Dico primò: Duo contraria naturaliter possunt esse simul in eodem subjecto in gradibus remissis. Ita Scotus in 1. d. 17. q. 3. & 2. d. 2. q. 9. O.

Probatur Conclusio: Quia contraria non ex natura sua formali præcisè, sed quatenus erigunt effectus impossibiles, sibi opponuntur, sed in gradibus remissis non erigunt hoc, ergò in illis non sunt impossibiles.

Probatur secundò: Quando aqua calefit, non statim corrumpitur totaliter frigus aquæ, sed successivè & paulatim remittitur per aliam qualitatem, quæ pariter successivè introducit, & paulatim intenditur, hæc autem non potest esse alia, quàm calor: ergò. Probatur major: Quia si ab initio totum frigus periret, deberet introduci totus possibilis calor, cum nullam haberet tunc resistantiam, ex qua solum successio motus provenit, non autem ex divisibilitate formæ, aut mobilis, vel virtute finctæ agentis, ut patet de illuminatione mediæ, ubi forma, & mobile divisibilia sunt, & virtus finita agentis.

III. *Tepiditas non est qualitas simplex media.*
Dices: In tali casu non esse ibi simul contraria, sed tunc produci qualitatem mediæ, virtualiter illas continentem, scilicet tepiditatem, per quam frigus expellitur. Contra primò in tali casu sentitur frigus & calor: Ergò illa forma non virtualiter continet illa, quæ enim virtualiter continentur, non sentiuntur. Contra secundò: Illa qualitas esset producta ab igne, ergò non deberet esse frigefactiva, vel deberet manere frigus præteritum nondum totaliter expulsum. Deinde sequeretur, nullum agens esse calefactivum, nisi produceret calorem intensissimum, quia illa qualitas, quæ non est intensissimus calor, non est calor, sed alia qualitas distinctæ rationis. Sed contra Conclusionem adhuc à pari

IV. *Cur amor & odium, scientia & ignorantia simul esse non possunt.*
Arguitur amor & odium, &c. in nullo gradu possunt esse simul: Ergò nec calidum, & frigidum. Respondeo negando consequentiam; Actus enim illi non possunt esse simul ob contradictionem, quam includunt ex parte objectorum, eò quòd unus destruat formale objectum alterius, & quòd unus ponit, alter destruit, unde eorum repugnancia non provenit ex ratione contrariorum, sed quia vitales sunt, habitus tamen contrarii esse simul possunt, utpote qui solum inclinationes sunt, non dicentes actualem conjunctionem cum objectis.

V.
Arguitur secundò. Si caliditas & frigiditas in gradibus remissis possent esse simul naturaliter, sequeretur secundum illos gradus sibi non esse contraria, sed hoc est falsum: Ergò. Probatur sequela ex definitione contrariorum, quòd sint formæ sub eodem genere maxime distantes & ab eodem subjecto se mutuo expellentes. Probatur minor ex Aristotele ubi dicit: Contrarietatem esse oppositionem secun-

dum formam, & essentiam, quæ quidem integra reperitur in singulis qualitatibus gradibus tam intensis, quàm remissis. Respondeo concedendo sequelam majoris, negando minorem, ad probationem dico, veram esse de contrarietate formali, & proveniente à forma secundum rationem formæ, quæ cum essentialiter in quolibet reperitur, in quolibet præterabit effectum formalem primarium, qui est denominare subjectum informatum album, loquendo de albedine, nigrum de nigredine, qui effectus secundum hanc denominationem dicuntur contrarii, non tamen quilibet illorum habet annexam negationem alterius contrarii; Hæc enim negatio in forma, in summo tantum gradu existente reperitur: Hæc est ratio, quare Scotus ponit majorem repugnanciam inter album & nigrum, quàm inter duas quantitates, quia ista solum habent istam contrarietatem secundam, non primam, veluti contraria.

Dices: Ergò si essentia non contrariatur in remisso essentia alterius contrarii, nec contrariabitur in summo, cum gradus omnes sint ejusdem rationis. Respondeo negando sequelam Illati, quia contrarietas sequitur solum ex excessu graduum; Et licet omnes gradus sint ejusdem rationis, tot tamen simul conjuncti contrarietatem faciunt, quòd non præstant disjuncti.

Instabis: Quæ se junctim separata non repugnant inter se, neque in tertio unita repugnant, nam unitas in tertio non variat rationes ipsorum: Sed ununtur eo modo quo sunt, & primò aliqua sunt secundum se talia, quàm sint in ordine ad tertium, ita quòd si repugnant in tertio, ideò repugnant, quia repugnant inter se, ergò si separatim, omnes gradus stare possint simul, stabunt & conjunctim. Respondeo distinguendo, antecedens: Si in tertio non faciunt unum tertium perfectius, concedo; Si faciant unum tertium perfectius, prout contingit in proposito, nego. Dum enim gradus qualitatis ununtur inter se, componant perfectius individuum, ab individuo alterius qualitatis contrariæ, quòd quidem individuum repugnat individuo alteri, quia includit negationem ipsius. Ratio allegata, quòd aliqua sint primò secundum se talia, quàm sint in ordine ad tertium solum intelligitur in ordine ad tertium, veluti ad subjectum, non ut ad constitutum per illam.

Dico secundò: Contraria etiam in gradibus aequalibus remissis naturaliter possunt esse simul. Ita D. 2. d. 2. q. 9. O. ubi asserit: Remissionem qualitatis esse continuam, fierique per introductionem formæ contrariæ; Ex quo sic arguuntur: Frigidum remittendo calorem nullum gradum remittit, nisi per introductionem alicujus gradus qualitatis contrariæ, gradui illi impossibilis, hoc scilicet modo: Sit frigidum ut octo remittens calidum ut sex, dum introducit, primum gradum frigoris, expellit sextum caloris, & dum expellit quintum caloris introducit secundum frigoris, & per introductionem tertii gradus frigoris expellit quartum caloris, & ita in calido ut sex expulsi tra-

bus gradibus caloris per tres gradus frigoris illis compossibiles, simul manent tres caloris & tres frigoris; ergo contraria in gradu equali remissa simul esse possunt.

In contra sic Arguitur:

Calidum ut unum ita opponitur frigido, ut unum, sicut calidum ut octo, frigido ut octo: ergo in gradibus equalibus non possunt esse simul. Probatur Antecedens; quia si calidum ut unum appropinquetur frigido ut unum, dato quod sit activus & fortius, expellet à subjecto frigus ut unum: ergo est illi contrarium, sicut frigidum ut octo, calido ut octo. Respondeo negando Antecedens, cuius probationem distinguo: expellet frigus ut unum, ratione contrarietatis; nego: ratione necessariae connexionis effectus primi cum causa sua naturali; concedo: duplicem enim ut supra etiam tetigi, effectum formam habet, primum, qui est denominare subiectum informatum, estque à nullo impedibilis & expulsiorem formam antiquam. Itaque frigidum ut unum expellit calidum ut unum, non quia illi contrariatur, sed propter necessariam concomitantiam effectus secundarii cum sua causa.

Dico 3. Supernaturaliter duo contraria in summo esse simul possunt.

Colligitur ex Scoto 4. d. 44. q. 3. C. D. Probatur: Quicquid non dicit formalem repugnantiam & implicantiam potest à Deo fieri de potentia absoluta, alioquin non esset omnipotens, sed nulla apparet repugnantia, neque ex parte subiecti, neque ex parte contrariorum; ergo potest &c. Probatur minor, quoad primam partem, quia subiectum ex parte sua habet similitudinem potentiam ad quodcumque contrarium in summo: ergo. Probatur Antecedens: potentia est equaliter indifferens ad utrumque, sed quod est sic indifferens, potest illa recipere, si illa non repugnet inter se, quia posse recipere non arguit semper maiorem & maiorem perfectionem, sicut arguit posse producere vel facere: ergo. Probatur minor principalis, quoad secundam partem, quia, si formarum essentia sibi invicem ita contrariarentur, nec in remissa possent esse simul, cum in illis tota servetur essentia: ergo. Confirmatur Conclusio: quia multa alia sunt supernaturaliter, quae naturaliter repugnant, ut conservatio accidentium sine subiecto, corpus circumscriptivè in duobus locis, & duo in eodem penetrativè: ergo.

Dices: Deus non potest impedire effectum formalem causae existentis in subiecto, ergo.

Respondeo distinguo. Antecedens, primum & insuper necessario conjunctum: concedo, secundarium & non sic necessario conjunctum: nego. Responso patet ex dictis.

Dices 2. Sequeretur idem futurum calidum & non calidum, sed hoc &c.

Respondeo negando sequelam, quia unum contrariorum non habet necessariam annexam negationem alterius contrarii ab intrinseco & necessario, sed solum consecutivè & in ordine ad potentiam naturalem, bene tamen sequitur, futurum summè calidum & summè frigidum. Itaque contraria habent annexam negationem identitatis

F. Amandi Hermann Physica.

contrarii alterius, non verò negationem expulsiōnis. Verumtamen contra Conclusionem. Sed contra Conclusionem adhuc

Opponitur Auctoritas tum Aristotelis

4. Metaphys. t. 17. asserentis: si contraria esse possent simul, possent & contradictoria; tum Scoti 4. d. 4. q. 3. T. dicentis: melius est dicere ignem in corpora damnatorum solum agere actione intentionali, quam reali, quia tunc induceret summum calorem, & talis calor esset contrarius calori vitae, contraria autem simul esse non possunt in summo, ait enim: *ibi enim esset quasi repugnantia formalis*: ergo. Respondeo: Aristotelem non agnovisse potentiam supernaturalem. Ad Scotum dico: eum locutum fuisse dubitativè, ut clarè indicant verba illa: *Videtur quasi repugnantia*, si enim est tantum quasi non est formaliter repugnantia. Respondeo secundò: hoc non provenire ex eo, quia contraria sunt, sed quia in tali supposito calor enim vitalis non debet esse in summo, sed in medio.

QUAESTIO VI.

An inter agens & patiens requiratur dissimilitudo, seu: An simile possit agere in simile?

Suppono, ut ex dictis sufficienter colligi poterit, primas quatuor qualitates habere virtutem agendi activam univocam in contrarium, licet ordine quodam, videlicet, ut magis activus sit calor, deinde frigus, & ultimò siccitas, & hoc ideo, quia colligimus illud esse agens magis activum, quod in majori distantia protrahit suam actionem, sed & ego

Suppono etiam, quamlibet habere resistantiam formalem seu passivam (resistentia activa cum potentia activa convenit) quae nihil aliud est, quam negatio omnis actionis in passivo; vel ipsa impossibilitas effectus procedentis ab agente cum aliqua forma, unde etiam frequenter negativa vocatur, sicut positiva, resistantiam habent ordine apposito, quo dicebam superius habere virtutem activam, ita scilicet, ut siccitas, quae posterior fuit in virtute activa, sit prior in resistantia formali, secunda humiditas, tertia frigus & quarta calor; Et hoc clarè probatur ratione, quia, si illa elementa, quae sunt activiora, essent etiam magis resistitiva, nunquam potentia activa posset ab alia potentia superari, nec corrumpi, nam ex eo, quod est potentior & fortior in virtute, omnes alias potentias vincit in agendo, ex eo pariter, quod esset potentior in resistendo, omnibus aliis resisteret, quare ob totius mundi conservacionem *Deum omnia fecit in pondere & mensura*; unde Scotus in 4. d. 49. q. 13. infra B. ait: *Quare enim ignis non comburit omnia Elementa, cum sit majoris activitatis, non videtur ratio, nisi ex proportione, vel adequatione aliorum in resistendo virtuti suae in agendo, saltem concurrente Caelo, cooperantibus aliis in resistendo.* His suppositis ad quaestionem resolvendam progredior; pro cuius intelligentia

XII. Explicatur Aristoteles & Scotus.

I. Qualitates prima habent actionem univocam.

II. Habent etiam resistantiam formalem.

Ordo illarum.

LIII Notan.